

Sygn. akt V U 992/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie :

Przewodniczący SSO Marzena Głuchowska

Protokolant Barbara Wypych

po rozpoznaniu w dniu 21 marca 2017 r. w Kaliszu

odwołania L. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 3 czerwca 2016 r. Nr (...)

oraz z dnia 17 czerwca 2016 r. Nr (...)

w sprawie L. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o ustalenie kapitału początkowego i wysokość świadczenia

1. Zmienia zaskarżone decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 3 czerwca 2016 r. znak (...) oraz z dnia 17 czerwca 2016 r. (...) w ten sposób, iż ustala, że odwołujący L. B. ma prawo do przeliczenia kapitału początkowego i obliczenia emerytury z uwzględnieniem zarobków osiągniętych we (...) K. w kwotach: w 1973 r. - 18.370,00 st.zł, w 1974 r. - 32.411,25 st.zł, w 1975 r. - 34.015,00 st.zł, w 1976 r. - 47.371,00 st.zł, w 1977 r. - 47.371,00 st.zł,

2. Oddala odwołanie w pozostałym zakresie,

3. Zasadza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. na rzecz L. B. kwotę 180,00 (sto osiemdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 03.06.2016 r. znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. ponownie ustalił odwołującemu L. B. kapitał początkowy. Do obliczenia kapitału przyjęto wskaźnik wysokości podstawy wymiaru - 68,16% obliczony z lat od 01.01.1978 r. do 31.12.1987 r., kwotę bazową 1220,89 zł i staż pracy wynoszący 19 lat.

Decyzją z dnia 17.06.2016 r. znak (...) organ rentowy przyznał odwołującemu emeryturę. Obliczono ją według kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego - 261863,21 zł, średniego trwania życia - 208,50 miesięcy.

Od powyższych decyzji odwołanie złożył L. B., domagając się jej zmiany i uwzględnienia przy obliczaniu kapitału początkowego zarobków z innych lat - z lat 1973, 1974, 1975, 1976, 1977 z okresu zatrudnienia w (...) K..

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd ustalił i zważył co następuje.

Odwołujący L. B. rocznik 1950, w maju 2016 r. wniósł o przyznanie emerytury. We wniosku wskazał, iż od 1990 r. jest osobą ubezpieczoną jako rolnik. Odwołujący pracował od 14.10.1970 r. do 28.04.1973 r. w Fabryce (...) jako nakładacz tarczówek, od 15.05.1973 r. do 30.06.1980 r. we (...) K. jako hartownik, od 1980 r. do 31.01.1989 r. odwołujący prowadził działalność gospodarczą, a potem podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników. Do obliczenia kapitału początkowego odwołujący przedstawił zarobki z lat 1978, 1979, 1980 we (...), z lat zatrudnienia w (...) oraz dowody opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne w latach 1980-1989.

W okresie od 15.05.1973 r. do 30.06.1980 r. odwołujący zatrudniony był w (...) K.. Za okres od stycznia 1978 r. ten pracodawca posiada dokumentację płacową i wystawił odwołującemu stosowne dokumenty. Za okres od 15.05.1973 r. do 31.12.1977 r. pracodawca nie wystawił odwołującemu dokumentu Rp-7. Zachowały się co do tego okresu następujące dokumenty. W podaniu o pracę z dnia 07.05.1973 r. wskazano stanowisko hartownika. W umowie o pracę z dnia 12.05.1973 r. wskazano stanowisko hartownika i IV grupę zaszeregowania. Od dnia 19.09.1973 r. wskazano V grupę zaszeregowania.

Stanowisko hartownik to osoba zatrudniona przy obróbce cieplnej elementów metalowych w różnych środowiskach. Praca wykonywana była w wymiarze 8 godzin. Wydział pracował na 3 zmiany, stąd 1/3 pracy wykonywana była w porze nocnej. Do każdej faktycznie przepracowanej godziny dodawany był dodatek za pracę w szczególnych warunkach w wysokości 1 zł. Wszyscy pracownicy otrzymywali ekwiwalent za węgiel – rocznie wartość 2,5 tony węgla, od drugiego roku pracy. Wysokość kwoty z tego tytułu ustalono na 1375 zł rocznie. Wynagrodzenie obliczane było w ten sposób, iż każda wykonywana praca miała przypisaną grupę. Zależnie od ilości wykonanej pracy i przy uwzględnieniu grupy danej pracy, obliczano wartość wykonanej pracy i w oparciu o to przypisywano ilość wykonanych godzin dla całej brygady i potem na poszczególnych członków brygady. Konieczne było wypracowanie 100% wymaganej ilości pracy, a często pracownicy wypracowywali ponad tę normę wymaganą. Po powyższych ustaleniach dział planowania obliczał ilość pracy i opowiadające mu wypracowane godziny, a potem dział płac obliczał wynagrodzenia z uwzględnieniem grupy zaszeregowania poszczególnych pracowników. Brak jest jakichkolwiek danych co do tego, jakie prace były wykonywane w poszczególnych latach, jakie były grupy tych prac, jakie w związku z tym ustalano ilości przepracowanych godzin i jakie były wynagrodzenia z tego wynikające. Żaden ze świadków nie miał udokumentowanych danych co do swoich wynagrodzeń w spornym okresie. Pierwsza zmiana przychodząc na początku tygodnia wykonywała rozruch pieca. Były wtedy ustalane nadgodziny. Ilości tych nadgodzin także nie można ustalić wobec braku danych.

(dowód: zeznania świadków P. R., J. O., J. K., zeznania odwołującego, akta osobowe odwołującego)

Co do zarobków w (...) w aktach osobowych odwołującego wskazano: w umowie o pracę z dnia 12.05.1973 r. – IV grupa zaszeregowania – 10 zł na godzinę, w angażu z dnia 22.10.1973 r. – od dnia 19.09.1973 r. – V grupa zaszeregowania – 11,50 zł na godzinę, od dnia 01.07.1975 r. – stawka godzinowa 12,50 zł, od dnia 01.07.1976 r. – VI grupa – 17,30 zł plus 20% premii, wcześniej od dnia 01.01.1976 r. VI grupa zaszeregowania. Ze świadectwa pracy z dnia 01.07.1980 r. dotyczącego okresu od 15.05.1973 r. do 30.06.1980 r. wynika, iż na ostatnio zajmowanym stanowisku odwołujący otrzymywał wynagrodzenie – 17,30 zł na godzinę plus premia, plus wysługa lat 5%, plus 115 zł ekwiwalentu na miesiąc, plus dodatek S - 10%.

W umowie o pracę z dnia 12.05.1973 r. wskazano, iż stosuje się układ zbiorowy z dnia 26.04.1957 r. W umowie o pracę nie wymieniono ani systemu pracy ani innych składników wynagrodzenia. Wskazano stanowisko hartownik. Wskazano pracę na Wydziale (...). W angażu z dnia 22.10.1973 r., gdzie wskazano V grupę zaszeregowania – nie ma wymienionych innych składników wynagrodzenia. W angażu z dnia 26.06.1975 r. wskazano, iż V grupa zaszeregowania odpowiadała stawce 11,50 zł na godzinę do końca czerwca 1975 r., a od 01.07.1975 r. – 12,50 na godzinę. W angażu wskazano, iż jest to stawka dla pracowników godzinowo płatnych. Wskazano także premię według regulaminu. Z angażu z dnia 29.06.1976 r. wynika stawka godzinowa 17,30 zł na godzinę i premia do 20% plus premia ruchoma według regulaminu. Z angażu z dnia 14.01.1976 r. wynika VI grupa od 01.01.1976 r.

Układ zbiorowy przedstawiony przez odwołującego pochodzi z dnia 30.12.1974 r. i obowiązywał od 01.01.1975 r. Z art. 16 układu wynika, iż zasady wypłaty premii określają zakładowe regulaminy wynagradzania. Z art. 16 ust 3 wynika także, iż dla pracowników miesięcznie płatnych ustala się 46 godzinny tydzień pracy. Drugi układ pochodzi z 17.09.1971 r. Układy przewidywały dodatek za pracę w nocy, dodatek za pracę w szczególnych warunkach oraz ekwiwalent za węgiel wypłacany od drugiego roku pracy.

(dowód: akta osobowe odwołującego, dokument- rozliczenie zmian w elementach płac)

Przy przyjęciu, iż odwołujący pracował 200 godzin miesięcznie, według stawki osobistego zaszeregowania w okresach: od 19.09.1973 r. do 30.06.1975 r. – 11,50 na godzinę, od 01.07.1975 r. do 31.12.1975 r. – 12,50 na godzinę, od 01.01.1976 r. do 31.12.1977 r. – 17,50 zł na godzinę, zarobki odwołującego w (...) K. wyniosą: za rok 1973 – 7820 zł, za rok 1974- 27600 zł, za rok 1975 – 28800 zł, za rok 1976- 41520zł, za rok 1977 – 41520 zł. Obliczony wskaźnik wysokości kapitału początkowego wyniesie wtedy: 79,46%. Kapitał początkowy na 01.01.1999 r. wyniesie – 92733,30 zł, a zwaloryzowany kapitał początkowy - 283649,96 zł.

Wyliczona hipotetyczna emerytura wyniesie wtedy – 1360,43 zł.

Przy przyjęciu, oprócz zarobków wynikających ze stawki godzinowej, dodatku za pracę w szczególnych warunkach – 1 zł do każdej z 200 godzin, dodatku za pracę nocną – 15% do 1/3 ilości godzin miesięcznych od wynagrodzenia zasadniczego, wynagrodzenie odwołującego wyniosło: w 1973 r. – 8891 zł, w 1974 r. – 31380 zł, w 1975 r. – 32640 zł, w 1976 r. - 45996 zł, w 1977 r. – 45996 zł. Kapitał początkowy ustalony na dzień 01.01.1999 r. z uwzględnieniem powyższych zarobków wyniesie 95134,71 zł, zwaloryzowany kapitał – 290995,30 zł, emerytura przy średnim trwaniu życia – 208,5 miesięcy wyniesie 1395,66 zł.

Przy przyjęciu, oprócz zarobków wynikających ze stawki osobistego zaszeregowania, także za okres co do roku 1973 od maja do września przy IV grupie i 10 zł za godzinę, dodatku za pracę w szczególnych warunkach, dodatku za pracę nocną oraz ekwiwalentu z węgiel od drugiego roku pracy w kwocie odpowiadającej rocznie wartości średniej ceny 2,5 tony węgla – 1375 zł, wynagrodzenie odwołującego we (...) K. wyniosło: w roku 1973- 17191 zł, w roku 1974- 32411,25 zł, w roku 1975 – 341015,00 zł, w roku 1976- 47371,00 zł w roku 1977 – 47371,00 zł. Kapitał początkowy ustalony na dzień 01.01.1999 r. z uwzględnieniem powyższych zarobków wyniósł – 96591,44 zł przy wskaźniku wysokości podstawy wymiaru 85,58%. Zwaloryzowany kapitał początkowy na dzień 02.06.2016 r. wyniósł 295451,14 zł. Kwota emerytury wyliczona przy średnim trwaniu życia 208,5 wyniosła 1417,03 zł.

Co do zarobków we (...) w 1973 r. organ rentowy w swoich wyliczeniach za okres od 15.05.1973 r. do 18.09.1973 r. obliczając wynagrodzenie uwzględnił tylko stawkę godzinową i z tego obliczenia przy stawce 10 zł za godzinę i 200 godzinach średnio miesięcznie, czyli łącznie 830 godzinach uzyskał kwotę 8300 zł. Kwotę tę należy powiększyć o 1 zł do każdej godziny z tytułu dodatku szkodliwego, czyli o kwotę 830 zł i kwotę dodatku za godziny nocne do 1/3 tych godzin czyli o kwotę 415 zł. Za powyższy okres zarobki powinny wynieść 9479 zł. Za cały okres zatrudnienia w (...) w 1973 r., czyli od 15.05.1973 r. do 31.12.1973 r. zarobki odwołującego powinny wynieść – 18370 zł. Do zarobków za ten okres roku 1973 organ rentowy przy przeliczeniu kapitału początkowego doliczył zarobki z okresu zatrudnienia w Haft od 01.01.do 28.04.1973 r. – 3933,33 zł.

(dowód: wyliczenia organu rentowego)

W myśl art. 25 ust 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748) podstawę obliczenia emerytury, a której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie oraz kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego. Zgodnie z art. 26 ust 1. emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia.

Zgodnie z art. 173 ust 1 cyt. ustawy dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31.12.1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala

się kapitał początkowy. Zgodnie z art. 174 ust 3 podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15,16,17 ust 1 i 3 i art. 18 cytowanej ustawy. Zgodnie z art. 15 ust 1 powyższej ustawy podstawę wymiaru, w tym przypadku kapitału początkowego, stanowi ustalona w sposób określony w ust 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok 1998.

Istotne jest więc wykazanie w latach, z których obliczany jest kapitał początkowy podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne.

Sposób dokumentowania zarobków wynika z przepisu art. 117 ust 5 wymienionej ustawy. Dowodem stwierdzającym wysokość zarobków są listy płac, angaże, wpisy do legitymacji ubezpieczeniowej, zaświadczenia Rp 7 wystawione przez pracodawcę i inne dokumenty, z których wynika wysokość wynagrodzenia i fakt jego pobrania.

Istotną okolicznością jest także, czy określone wypłaty były poddane obowiązkowi opłacanie składek. W okresie objętym sporem obowiązywało w tym zakresie rozporządzenie Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 19.08.1968 r. w sprawie obliczania podstawy wymiaru emerytury lub renty, zasiłków z ubezpieczenia na wypadek choroby i macierzyństwa oraz składek na ubezpieczenie społeczne (Dz. U. Nr.35 poz. 246), uchwała nr 103 Rady Ministrów z dnia 25.05.1971 r. w sprawie składników funduszu płac i pozostałych wynagrodzeń z tytułu pracy w jednostkach gospodarki uspołecznionej, rozporządzenie Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 13.12.1976 r. w sprawie dostosowania niektórych przepisów o ubezpieczeniu społecznym i o ubezpieczeniu rodzinnym do zasad określających składniki funduszu płac (Dz. U. Nr. 40 poz. 239 z późn. zmianami). Podstawę wymiaru składek dla pracowników stanowi dochód w gotówce i w naturze z tytułu wykonywania pracy w ramach stosunku pracy, z pewnymi wyjątkami, od którego odprowadzano składki na ubezpieczenie społeczne. Składnikami objętymi składką na ubezpieczenie społeczne były wynagrodzenia zasadnicze, dodatki stażowe, premie.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, iż odwołujący w okresie wykonywania zatrudnienia w (...) K. pobierał wynagrodzenie za pracę, które składało się z wynagrodzenia zasadniczego, dodatku za pracę w nocy, dodatku za pracę w szczególnych warunkach, ekwiwalentu za węgiel. Przypadające odwołującemu wynagrodzenie w okresie, za który nie zachowała się dokumentacja płacowa czyli co do okresu od maja 1973 r. do końca grudnia 1977 r. niewątpliwie wyniosło: w roku 1973- 18370,00 zł, w roku 1974- 32411,25 zł, w roku 1975 – 341015,00 zł, w roku 1976- 47371,00 zł, w roku 1977 – 47371,00 zł. Co do powyższych wielkości możliwe jest ustalenie, iż powyższe składniki przysługiwały, możliwa jest do określenia ich wysokość wynikająca z dostępnych dokumentów. Zaskarżone decyzje dotyczące obliczenia kapitału początkowego oraz wysokości emerytury podlegały więc zmianie w myśl art. 477¹⁴ § 2 kpc w ten sposób, iż ustalono prawo odwołującego do obliczenia wysokości kapitału początkowego i emerytury z uwzględnieniem zarobków w (...) K. w kwotach:: w roku 1973- 18370 zł, w roku 1974- 32411,25 zł, w roku 1975 – 341015,00 zł, w roku 1976- 47371,00 zł, w roku 1977 – 47371,00 zł.

Co do wyższej kwoty zarobków za powyższe lata odwołanie podlegało oddaleniu po myśli art. 477¹⁴ § 1 kpc. Odwołujący podaje, iż wynagrodzenie za pracę uwzględniał ilość wykonanej pracy, stawkę do której dana praca była zaliczona. Z akt osobowych odwołującego nie wynika, iż pracował w takim systemie pracy. Przy przyjęciu, jednak iż taki system obliczania wynagrodzenia obowiązywał, niemożliwe jest ustalenie wysokości wynagrodzenia bez danych co do rodzaju wykonywanej pracy w danych latach, kategoryzacji tej pracy, ilości przepracowanych godzin wynikających z grupy, do której zaliczona została dana praca. Nie jest możliwe ustalenie co do odwołującego wynagrodzenia zasadniczego w powyższy sposób, wobec braku danych liczbowych. Podobnie jeśli chodzi o wynagrodzenie za pracę w nadgodzinach. Bez danych dotyczących ilości przepracowanych godzin pracy, które kwalifikowane były jako prac w nadgodzinach, nie jest możliwe obliczenie wynagrodzenia z tego tytułu. Twierdzenia odwołującego i świadków, iż wykonywali 100% lub nawet więcej niż 100% normy nie mogą stanowić ustalenia hipotetycznego wynagrodzenia odwołującego. W latach udokumentowanych pracy w (...) odwołujący osiągnął zarobki odpowiadające wskaźnikowi wysokości podstawy wymiaru powyżej 100%, jednakże powyższe nie może stanowić podstawy obliczenia wynagrodzenia w innych latach. Zauważyć należy, iż obliczony odwołującemu wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału ponad

85%, przewyższa znacznie wskaźniki wynikające z porównania wynagrodzenia w poszczególnych udokumentowanych latach z przeciętnym wynagrodzeniem w gospodarce, pomijając dwa lata pracy w (...) K.- 1978,1979. Trudno więc przyjąć, iż doszło do obliczenia emerytury odwołującego, wykazującego 19 lat okresu zatrudnienia, z jego pokrzywdzeniem.

O kosztach orzeczono w myśl art. 98 kpc.